

Monitoring digitalnih prava u Srbiji septembar-decembar 2017.

Bliži se kraj još jedne godine monitoringa – u poslednjem periodičnom izveštaju o stanju digitalnih prava i sloboda ćemo predstaviti slučajeve iz poslednja 4 meseca 2017. godine. Tokom poslednjeg perioda monitoringa stanja digitalnih prava i sloboda u Srbiji od septembra do decembra 2017. zabeležili smo 23 značajne povrede digitalnih prava i sloboda.

Ponovo su najbrojniji slučajevi prekoračenja slobode izražavanja i pritisaka (12 od ukupno 23), gde ubrajamo iznošenje neistina, uvrede i vrednosne stavove, ugrožavanje privatnosti, pretnje, ugrožavanje sigurnosti i pitanja slobode izražavanja na internetu i radnog odnosa. Takođe je primećena upotreba taktika manipulacije pred dolazeće beogradske izbore – primer je slučaj [lažne Fejsbuk stranice predsednika opštine Novi Beograd Aleksandra Šapića](#), što je i sam Šapić [potvrdio na Tviteru](#). Naizgled autentična, stranica se pojavila početkom novembra i objavljivala informacije o Šapićevim medijskim nastupima, fotografije i planove za kandidaturu za gradonačelnika Beograda, ali su tokom decembra počele objave kojima se Šapić ismeva, od kojih su pojedine [čak bile i sponzorisane](#).

Pretnje i pozivi na nasilje prema novinarima, aktivistima, a u poslednje vreme i političarima, najčešće putem društvenih mreža, još uvek predstavljaju neuralgičnu tačku digitalnih sloboda u Srbiji. Međutim, reakcije nadležnih organa postale su efikasnije, posebno kada je reč o novinarima. Tako je krajem oktobra [građanin Z.M. osuđen na uslovnu kaznu od godinu dana zatvora zbog pretnji koje je na Fejsbuku uputio novinarima televizije N1](#). Apelacioni sud u Beogradu je odbio žalbu okrivljenog i potvrdio presudu Višeg suda u Beogradu za ugrožavanje sigurnosti. Stav suda u ovom slučaju je bio da pretnje "objektivno mogu stvoriti osećaj uznemirenja, nesigurnosti i straha za ličnu bezbednost kod članova redakcije i zaposlenih na N1 televiziji". Takođe, posle još jednog slučaja u nizu pretnji, policija je privela osobu za koju se sumnja da je [putem Fejsbuka i Jutjuba pretila](#) predsedniku Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV) Nedimu Sejdinoviću i članu izvršnog odbora tog udruženja Dinku Gruhonjiću.

Od javnih funkcionera, narodna poslanica Nove stranke Marinika Tepić posebno je bila targetirana pretnjama i uvredama tokom decembra. Novinar Tomo Lovreković je na portalu ["Nacionalist"](#) [objavio tekst](#) u kome je komentarisao gostovanje poslanice Tepić na televiziji N1 uz preteće navode, zbog čega je priveden. Odlukom Višeg suda u Beogradu, Lovrekoviću je 14.

decembra [određen pritvor](#) do 30 dana. Tepić je izjavila da je podnela krivičnu prijavu i protiv Miše Vacića, poznatog desničarskog aktiviste.

Usred kampanje pretnji i zastrašivanja Marinike Tepić, na Tviteru se pojavio nalog ["Sve što niste znali o Mariniki Tepić Čobanu"](#), koji je u međuvremenu ugašen, na kome su objavljivane [uvrede i neistine o poslanici Nove](#), posebno u vezi sa njenim privatnim životom. Treba napomenuti da je kampanja protiv Tepić počela nakon njenih izjava o aktivnostima ekstremno-desničarskih organizacija u Srbiji i poseta njihovih aktivista iz inostranstva.

Primetno je da se nastavlja trend opadanja tehničkih napada, što je uglavnom bio slučaj i u prethodnim periodičnim izveštajima tokom tekuće godine. U ovom periodu primećen je samo jedan tehničkih napad većih razmera – reč je o portalu [Kosse](#) iz Kosovske Mitrovice, koji je tokom 29. septembra bio pod DDoS napadom sa više desetina IP adresa iz inostranstva.

Algoritamsko blokiranje sadržaja na platformama društvenih mreža nastavlja da bude tema koja prevazilazi okvire Srbije. Međutim, ono što je zanimljivo u vezi sa slučajevima blokiranih ili suspendovanih sadržaja i naloga u Srbiji jeste da se dešavaju u kontekstu važnih društvenih događaja. Primer je privremeno [blokiranje zvanične Fejsbuk stranice Parade ponosa](#), o čemu je SHARE Fondacija obavestila i [evropsku koaliciju za digitalna prava EDRi](#). Administratori stranice su uspeli sa zahtevom da se blokada ukloni, ali je razlog zašto je stranica blokirana ostao nepoznat. Drugi tipičan slučaj jeste Fejsbuk profil blogera Milana Kamponeskog, poznatog kao Amitz Dulniker, koji je [blokiran](#) nakon [objave o presudi Ratku Mladiću u Haškom tribunalu](#).

Imajući u vidu i dalje visok broj slučajeva pretnji i ugrožavanja sigurnosti u digitalnom okruženju, a naročito novinara, aktivista i drugih delatnika u javnom interesu, brze reakcije nadležnih organa pokazuju da će ovi slučajevi konačno postati prioritet. Za razliku od ["selektivne zaštite"](#), kada je na pretnje državnim funkcionerima reagovano hitno, a na prijave novinara nije bilo reakcije ni posle nekoliko meseci, ovo jeste korak napred, ali se za konkretne efekte moraju sačekati odluke suda. Ukoliko u praksi novinarima, aktivistima i ostalim društveno važnim grupama bude garantovana pravna sigurnost, možemo da očekujemo manje slučajeva pretnji i posledično smanjenje ["efekta smržavanja" \(chilling effect\)](#) odnosno obeshrabrivanja građana da uživaju prava u onlajn okruženju u strahu od posledica.

[Monitoring baza SHARE Fondacije](#)

Saopštenje za medije:

Pretnje i dalje učestale na društvenim mrežama, reakcija nadležnih organa efikasnija

Tokom poslednjeg perioda monitoringa stanja digitalnih prava i sloboda u Srbiji, od septembra do decembra 2017. godine, SHARE Fondacija je zabeležila 23 značajne povrede digitalnih prava i sloboda.

Ponovo su najbrojniji slučajevi prekoračenja slobode izražavanja i pritisaka (12 od ukupno 23), gde ubrajamo iznošenje neistina, uvrede i vrednosne stavove, ugrožavanje privatnosti, pretnje, ugrožavanje sigurnosti i pitanja slobode izražavanja na internetu i radnog odnosa. Pretnje i pozivi na nasilje prema novinarima, aktivistima, a u poslednje vreme i političarima, najčešće putem društvenih mreža, još uvek predstavljaju neuralgičnu tačku digitalnih sloboda u Srbiji. Međutim, reakcije nadležnih organa postale su efikasnije, posebno kada je reč o novinarima. Tako je krajem oktobra [građanin Z.M. osuđen na uslovnu kaznu od godinu dana zatvora zbog pretnji koje je na Fejsbuku uputio novinarima televizije N1](#). Apelacioni sud u Beogradu je odbio žalbu okrivljenog i potvrdio presudu Višeg suda u Beogradu za ugrožavanje sigurnosti.

Od javnih funkcionera, narodna poslanica Nove stranke Marinika Tepić posebno je bila targetirana pretnjama i uvredama tokom decembra. Usred kampanje pretnji i zastrašivanja Marinike Tepić, na Tviteru se pojavio nalog ["Sve što niste znali o Mariniki Tepić Čobanu"](#), koji je u međuvremenu ugašen, na kome su objavljivane [uvrede i neistine o poslanici Nove](#), posebno u vezi sa njenim privatnim životom. Novinar Tomo Lovreković je na portalu ["Nacionalist" objavio tekst](#) u kome je komentarisao gostovanje poslanice Tepić na televiziji N1 uz preteće navode, zbog čega je priveden. Odlukom Višeg suda u Beogradu, Lovrekoviću je 14. decembra [određen pritvor](#) do 30 dana.

Imajući u vidu i dalje visok broj slučajeva pretnji i ugrožavanja sigurnosti u digitalnom okruženju, a naročito novinara, aktivista i drugih delatnika u javnom interesu, brze reakcije nadležnih organa pokazuju da će ovi slučajevi konačno postati prioritet. Za razliku od ["selektivne zaštite"](#), kada je na pretnje državnim funkcionerima reagovano hitno, a na prijave novinara nije bilo reakcije ni posle nekoliko meseci, ovo jeste korak napred, ali se za konkretne efekte moraju sačekati odluke suda. Ukoliko u praksi novinarima, aktivistima i ostalim društveno važnim grupama bude garantovana pravna sigurnost, možemo da očekujemo manje slučajeva pretnji i posledično smanjenje ["efekta smržavanja"](#) (*chilling effect*) odnosno obeshrabrivanja građana da uživaju prava u onlajn okruženju u strahu od posledica.

[Monitoring baza SHARE Fondacije](#)